

Ziekteverzuim 2002-2003

De inhaalbeweging van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest

Naar jaarlijkse traditie kwam SDWorx opnieuw op de proppen met cijfergegevens over ziekteverzuim in België. Ook voor het ziekteverzuim in 2003 gebeurde dit op basis van een ruime groep van aangesloten werkgevers – zo'n 11 600 – die samen ongeveer 390 120 werknemers tewerkstellen. In een vorig nummer van Over.werk gingen we uitgebreid in op de verschillen in het vóórkomen van ziekteverzuim in de drie gewesten. Ook nu legden we de hand op de regionale cijfers; we zoomen in op de belangrijkste evoluties tussen 2002 en 2003.¹

Sinds 2000 blijft het ziekteverzuimpercentage² in België stapsgewijs stijgen. Tussen 2002 en 2003 was die stijging echter kleiner (+2%) dan het jaar ervoor (+7%). Die evolutie is erg uiteenlopend in de drie gewesten.³ In Vlaanderen bleef het ziekteverzuim gelijk; met andere woorden: de Belgische toename van het ziekteverzuim komt volledig op rekening van de groei van het ziekteverzuim in Wallonië (+8%) en van de forse toename in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest, die aan een ware inhaalbeweging is begonnen op het vlak van ziekteverzuim (+18%). Hierdoor wordt de kloof in ziekteverzuim tussen het Brussels Hoofdstedelijk Gewest en Vlaanderen eensklaps heel wat kleiner dan voorheen.

Van alle Belgische provincies worden, na het Brussels Hoofdstedelijk Gewest, vooral Vlaams-Brabant (+16%) en Henegouwen (+15%) geconfronteerd met een hoger ziekteverzuim dan in 2002. Het is niet al kommer en kwel: Oost-Vlaanderen (-36%) en Luxemburg (-27%) tekenen een mooie daling op van het ziekteverzuim in de provincie.

In België blijven anno 2003 globaal genomen meer werknemers thuis wegens ziekte dan de vorige jaren. Het aandeel personen dat op jaarbasis min-

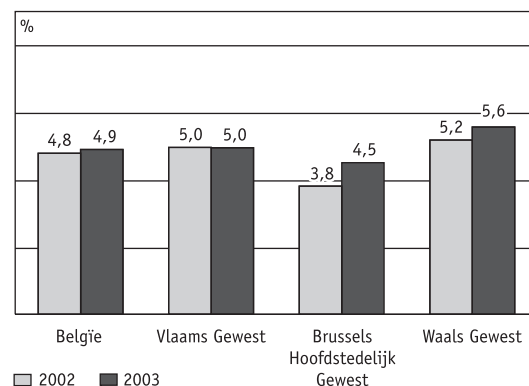
stens één keer ziek was, stijgt van 56% in 2002 naar 58% in 2003. In 2001 was dit nog beperkt tot 52,4%. Het gemiddeld aantal ziekteperiodes per werknemer en per verzuimer⁴ neemt ook lichtjes toe. Het is dan ook niet te verwonderen dat het gemiddeld aantal ziekteperioden per werknemer stijgt, ook al blijft het gemiddeld aantal ziekteperioden per verzuimer gelijk. Met andere woorden: er zijn meer zieken en ze worden vaker ziek

in 2003, maar ze blijven niet langer thuis dan vroeger.

We vermeldden reeds dat de werknemers in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest aan een inhaalbeweging bezig zijn op het vlak van ziekteverzuim (tabel 1). In 2003 presteert het Brussels Hoofdstede-

Figuur 1.

Ziekteverzuimpercentage (België en de gewesten; 2002-2003).

Bron: SDWorx (Bewerking Steunpunt WAV).

delijk Gewest voor alle genoemde kerncijfers die het ziekteverzuim beschrijven opvallend slechter dan voorheen.

Daar waar het aantal verzuimperiodes per werknemer in 2002 in de drie gewesten niet verschilde, en het Brusselse ziekteverzuim tot nog toe beperkt bleef dankzij de gemiddeld korte ziekte duur, zien we in 2003 een kentering. Het Brussels Hoofdstedelijk Gewest is koploper geworden qua aantal keren dat een werknemer zich gemiddeld ziek meldt per jaar, namelijk 1,2 keer. Het aandeel werknemers dat in 2003 minstens één keer ziek werd, is er dan ook sterk toegenomen, van 53% naar 57%. In het Brussels Hoofdstedelijk Gewest werden de ziekteperiodes zelf gemiddeld ook langer: het gemiddeld aantal ziekte dagen per werknemers verdubbelde in 2003. Toch blijft de ziekte duur per zieke gemiddeld nog steeds minder lang dan in Vlaanderen en vooral dan in Wallonië. Dit heeft waarschijnlijk te maken met het feit dat de werkgelegenheid in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest voornamelijk uit diensten bestaat en zich minder dan in de twee andere gewesten in de industrie en in de bouw afspeelt, waar het werk doorgaans fysiek meer belastend is.

In het *Vlaams Gewest* zijn er weinig verschuivingen in de kerncijfers met betrekking tot het ziekteverzuim. We vermelden enkel dat het percentage werknemers dat in de loop van 2003 minstens één keer ziek meldt, wat is gestegen. Vandaar een iets

hoger gemiddeld aantal ziekte dagen per werknemer.

In het *Waaals Gewest* nam het ziekteverzuim ook duidelijk toe (+8%) en dat lijkt niet te maken te hebben met meer zieken of meer ziektemeldingen, maar met de duur van de afwezigheid per zieke. De verzuimers – dit is wie ten minste één keer ziek was in 2003 – zijn gemiddeld een dag langer afwezig dan in 2002.

Werknemers- en jobkenmerken

Op het niveau van *België* beperkt de stijging van het ziekteverzuimpercentage zich tot de vrouwen (+3%). De vastgestelde stijging in ziekteverzuim doet zich niet evenredig voor in alle leeftijdsklassen, maar beperkt zich tot de oudere werknemers (vijftig jaar of ouder), een toename die sterker is naarmate de leeftijd stijgt (+2% tot +5%).

Zoals u kunt aflezen uit figuur 2 is de toename van het ziekteverzuimpercentage veel sterker bij deeltijds (+22%) dan bij voltijds werkenden (+3%). De deeltijds werkenden vormen de meest opvallende groep qua ziekteverzuimevolutie tussen 2002 en 2003 in België.

Arbeiders zijn meer dan dubbel zo vaak ziek dan bedienden en dat is in 2003 niet anders. Het verschil wordt wel kleiner ten opzichte van vorig jaar,

Tabel 1.

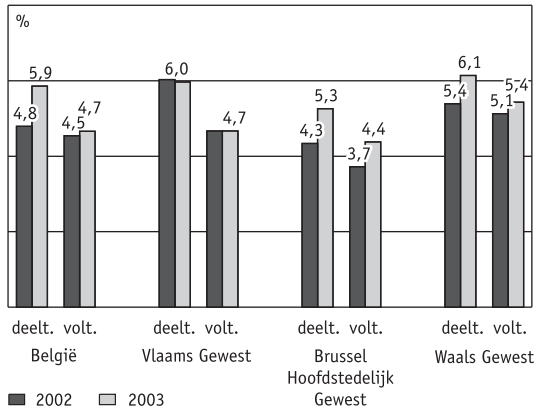
Kerncijfers ziekteverzuim (België en de gewesten; 2002-2003).

	Vlaams Gewest		Brussels Hoofdstedelijk Gewest		Waaals Gewest	
	2002	2003	2002	2003	2002	2003
Globaal ziektepercentage	5,0	5,0	3,8	4,5	5,2	5,6
Gemiddeld aantal ziekte dagen/jaar – alle werknemers	10,6	10,7	5,6	11,2	11,4	13,1
Gemiddeld aantal ziekte dagen/jaar – verzuimers	20,3	19,5	17,6	19,2	21,7	22,8
Aandeel werknemers met minstens een dag afwezigheid wegens ziekte (%)	57,0	59,0	53,0	57,0	57,0	57,0
Gemiddeld aantal verzuimperiodes/jaar – alle werknemers	1,1	1,1	1,1	1,2	1,1	1,1
Gemiddeld aantal verzuimperiodes/jaar – verzuimers	1,9	2,0	2,1	2,1	1,9	1,9

Bron: SDWorx (Bewerking Steunpunt WAV).

Figuur 2.

Ziekteverzuimpercentage bij deeltijds en voltijds werkenden (België en de gewesten; 2002-2003).

Bron: SDWorx (Bewerking Steunpunt WAV).

omdat het ziekteverzuim bij bedienden duidelijk is toegenomen (+10%) terwijl de arbeiders een gelijkaardig verzuimpercentage optekenen als in 2002. Aansluitend hierbij zien we enkel een stijging bij wie niet in een systeem van ploegenarbeid werkt (+3%).

De stijging van het ziekteverzuim in *het Brussels Hoofdstedelijk Gewest* is het meest uitgesproken bij de mannen (+29%), al is er ook bij de vrouwen een opmerkelijke toename van het aantal ziekte-dagen in verhouding tot het aantal voor prestatie in aanmerking komende dagen (+10%). In het Brussels Hoofdstedelijk Gewest doet de sterke toename van afwezigheden wegens ziekte zich voor ongeacht leeftijd, al ligt het zwaartepunt hier niet bij de oudste maar wel bij de jongste werknemers. De jongste werknemers onder de 25 jaar spannen de kroon met een toename van het ziekteverzuimpercentage met een kwart. Eveneens in tegenstelling tot de globale Belgische resultaten zien we voor het Brussels Hoofdstedelijk Gewest ook een zeer opvallende achteruitgang van de situatie bij ploegenarbeiders: het ziekteverzuimpercentage neemt er toe met ruim een derde (+34%). Ook voltijds werkenden (+18%) en arbeiders (+11%) verzuimen in het Brussels meer dan vroeger. Dit belet niet dat ook bedienden (+16%), personen die niet in ploegen werken (+16%) en vooral werknemers met een deeltijdse baan (+21%) meer dan vroeger thuis blij-

ven wegens ziekte. Kortom, het stijgend ziekteverzuim in het Brussels is een fenomeen dat zich voordoet in zowat alle werknemersgroepen, zij het niet overal even sterk.

In het *Vlaams Gewest* bleef het verzuimpercentage status quo. Beperkte verschuivingen zijn er bij de mannen (+3%), de 55- tot 60-jarigen (+4%) en de bedienden (+5%). De sterke toename van ziekteverzuim bij deeltijds werkenden doet zich niet voor in Vlaanderen (zie figuur 2).

In het *Waal Gewest*, in tegenstelling tot wat we in de twee andere gewesten vaststelden, zijn vooral de vrouwen meer dagen ziek dan in 2002 in verhouding tot de voor prestatie in aanmerking komende dagen (+13% versus +4% bij de mannen). Net zoals in Vlaanderen verbeteren de jongste werknemers zich op het vlak van verzuimevolutie. Deeltijds werkenden verzuimen heel wat meer dan vroeger (+14%); bij de voltijds werkenden is de stijging minder scherp (+6%). Ook in Wallonië stijgt het verzuim bij bedienden (+10%) sterker dan bij de arbeiders (+7%), maar of men nu in ploegen werkt of niet maakt hier geen verschil.

Kenmerken van de onderneming: de ondernemingsgrootte

Globaal genomen stellen we vast dat de grootste bedrijven (meer dan 500 en met meer dan 1 000 werknemers), die traditioneel met een hoger verzuim hebben af te rekenen, in België ook de sterkste stijgers zijn tussen 2002 en 2003 (met respectievelijk +5% en +4%). De explosieve stijging van het ziekteverzuim in *het Brussels Hoofdstedelijk Gewest* doet zich hoofdzakelijk voor in die grootste ondernemingen: het ziekteverzuim in bedrijven met 500 tot 1 000 werknemers stijgt met 30% en in bedrijven met meer dan 1 000 werknemers is de groei 25%. Dit blijkt dan ook sterk door te wegen in de cijfers voor dit gewest.

In het *Vlaams Gewest* zien we een stijging van het ziekteverzuimpercentage bij de grootste bedrijven (500-999 werknemers, +3%; meer dan 1 000 werknemers, +8%). Ook bij de allerkleinste ondernemingen is er een lichte stijging (+2%). In het *Waal Gewest* horen ook de kleinste (minder dan 20 werknemers; +12%) en de grootste bedrijven (500-

999 werknemers; +20%) bij de zwakker presterende op het vlak van ziekteverzuimevolutie. Daarnaast doen ook de bedrijven met 100 tot 250 werknemer het niet goed (+18%).

*Katrien Tratsaert
Steunpunt WAV*

Noten

1. Met dank aan SDWorx voor het aanleveren van de cijfers.
2. Ziekteverzuim = het aantal verzuimde dagen wegens ziekte gedeeld door het aantal dagen per jaar dat voor prestaties in aanmerking komt.
3. De verdeling naar gewest heeft betrekking op de vestigingsplaats van de werkgever.
4. Verzuimer is de werknemer die minstens één keer ziek meldt per jaar.

Bibliografie

Tratsaert, K. (2003). Ziekteverzuim anno 2002. In: *Over. Werk. Tijdschrift van het Steunpunt WAV*, 14 (3), Leuven, pp. 79-86.